

VÀRIA

Joan Cuscó i Clarasó

FERRAN VIA I FREIXAS. Un pianista internacional

Ara fa 125 anys naixia a Vilafranca del Penedès, i en el si d'una de les famílies destacades de la burgesia, un dels pianistes més importants de la Catalunya contemporània: Ferran Via. El dia 3 de març de l'any 1884 l'advocat i historiador Ramon Freixas i Miret (el seu avi) el va inscriure al Registre Civil. Ferran havia nascut el dia 29 de febrer a la casa que els seus pares tenien a la rambla de Nostra Senyora número 21. El seu pare, Joan Via i Raventós, era un vilafranquí que es dedicava al comerç i la seva mare era Francesca Freixas i Martorell. Va ser el segon de tres germans. La seva germana gran era Maria Via Freixas i el seu germà petit va ser Francesc Via Freixas.

Via és un clar exponent d'una música cultura catalana oberta als aires de renovació proposats per Wagner i que es despleguen sota l'impuls d'una burgesia consolidada i que tenia el seu punt de mira en el que passava a París.

Estudis amb Granados

Ferran Via va començar els estudis musicals a Vilafranca de la mà de Ferran Prats i, sobretot, de Paquita Prats. Després passà a Barcelona, on estudià diversos anys al costat d'Enric Granados, el qual, segons algunes veus: "le consideró como su discípulo predilecto". L'any 1908 va anar a París, on es perfeccionà amb Eduard Risler, pianista alemany afincat a París i concertista de renom especialista en Beethoven.

L'any 1911 va presentar-se de manera oficial i oficiosa al públic de París amb tres concerts dedicats a Beethoven, Cèsar Franck i Saint Saëns, dels quals interpretà obres per a piano i orquestra a la sala Erard. Acte seguit va iniciar concerts arreu de França i en altres indrets d'Europa. I l'any 1914 va entrar a formar part del grup instrumental «Concerts Rouge» amb el qual va fer 60 concerts a l'Exposició Internacional de Lió (en els quals va fer un repàs exhaustiu de la història de la música).

En l'etapa barcelonina Via començà a triomfar com a representant de la renovada escola pianística catalana iniciada per Pere Tintorer, Joan Baptista Pujol i Domènec Mas i Serracant, la qual culmina amb Granados i l'Acadèmia Granados-Marshall, en la qual va treballar Via. I és que Via, després d'estudiar a l'acadèmia de Granados, hi va exercir com a professor.

Wagner i Barcelona

És en aquesta època quan es vincula a l'Associació Wagneriana de Barcelona, de la qual era (conjuntament amb Enric Granados, Felip Pedrell, Isaac Albéniz, Joaquim Pena i Antoni Ribera) soci fundador des del 1901.

Des del començament del segle XX Via era un puntal del Modernisme barceloní, i si l'any 1903 moria el seu avi Ramon Freixas (representant de la intel·lectualitat amarada pel moviment de la Renaixença), l'any 1904 Ferran Via feia un concert al Centre de la Unión de Vilafranca amb Marià Perelló al violí. L'any 1909 (just quan acabava de triomfar al Palau de la Música de Barcelona) va actuar a

La Societat la Principal de Vilafranca amb un concert en el qual el van acompanyar diversos professors del Liceu i de Barcelona (Josep Munner, Fèlix González, Josep Navarro, Dionís March i Pere Bosch) i amb la col·laboració del músic local Francesc de Paula Bové. En aquest concert Via va interpretar en solitari obres de: Grieg, Saint Saëns, Mendelssohn, Schubert i Granados i d'autors clàssics com Bach i Mozart.

Aquests primers anys del segle XX Via va fer diversos concerts a la seva vila natal, als quals hem d'afegir els de l'any 1906, amb el violinista Mateu Crickboom al Centro de la Unión, i el de l'any 1925, amb aquest mateix violinista, que va organitzar l'Associació de Música de Vilafranca al Casino Unió Comercial.

Professor a França

A principis de la dècada del 1920 Ferran Via ja el trobem a Lió, i posteriorment va passar a París. L'any 1929 va fer un concert al Centre Comarcal Lleidatà de Barcelona, en el qual fou presentat pel compositor Jaume Pahissa. D'aquest concert a Barcelona, Pere Grases en va escriure: "És un vilafranquí completament aclimatat a l'ambient parisenc. És una aportació a l'aflluència vers la ciutat tentacular, que Vilafranca cedeix a l'art. El cas de Via suggereix la reflexió de l'exportació que Vilafranca realitza en el camp intel·lectual –en molta proporció dintre el català–".

De fet, després de l'Exposició Internacional de Lió, va ser nomenat director de l'École d'Art d'aquesta ciutat francesa. I en els reconeixements de la seva tasca cal destacar que va rebre la creu de Cavaller de la Legió d'Honor del Govern Francès i que, per haver-se dedicat a difondre i interpretar als autors de la seva terra a França, el Govern Espanyol li va concedir la Creu de "Comendador de la Orden del Mérito Civil".

Col·laborador a la "Revista Musical Catalana"

Una altra de les activitats de Via que sovint ha quedat amagada és la de col·laborador a les pàgines de la *Revista Musical Catalana*. Aquesta faceta ens mostra un Via que parla de música i del que per a ell és la música. I aquestes reflexions, fetes a partir de llibres o de concerts que comenta, són molt interessants.

En aquest sentit, podem destacar l'article sobre el llibre que Maurice Boucher havia publicat a París sobre Debussy, el qual es va publicar al número 328 d'abril del 1931. En aquest text Via defensa que la música és l'art que alimenta la sensibilitat i cal comprendre com aquesta sensibilitat s'estableix i canvia al llarg dels anys i cap a on camina. Per això, de l'obra de Boucher, en destaca que és una biografia que no cerca l'erudició, sinó "parlar-nos de la vida interior, fer-nos reviure l'esperit d'una època, deixant de costat els detalls materials de cada jorn". A Via l'interessa la vida que viu dins la música, el seu "per què" filosòfic o estètic. Per això diu que el músic, sovint absorbit per la feina feixuga, llarga i pacient, però necessària, de la tècnica si vol ser un bon intèrpret, no ha de perdre de vista la comprensió de "l'esperit de l'època" en què cada obra ha estat escrita i la "vida interior" de cada obra.

Joan Gost Grifoll

PEDRA SECA, L'ALTRE PATRIMONI CULTURAL

Estem en un país privilegiat, que és dipositari d'un llegat molt especial que engloba tot el conjunt d'elements en pedra seca que són part indispensable d'un paisatge al qual confereix una estètica singular i única. El fet de contemplar aquest treball minuciós i alhora pràctic en qualsevol de les seves variants, allà on sigui present, produeix una sensació espe-